

Στέλλα Θεοδωράκη

ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥΝΤΟΣ

Λίγες σκέψεις πάνω στο βιβλίο του Μιχάλη Αναστασίου

Όταν ξεφύλλισα το βιβλίο του Μιχάλη για πρώτη φορά, έτσι απλά, χωρίς να επιμείνω στα κείμενα και στους στίχους, ένιωσα να με ταξιδεύει σε μια αφήγηση με ανοιχτές προοπτικές.

Ξέροντας την σχέση του με την κινούμενη εικόνα, εννοείται πως μου κέντρισε την περιέργεια ο τίτλος του ομιλούντος.

Περνώντας στην επόμενη ανάγνωση, αυτό που με συγκίνησε ακόμη περισσότερο ήταν το ελλειπτικό ταξίδι αγάπης των εικόνων, των φράσεων, αλλά και των ήχων. Ένιωσα αυτή η ελλειπτική κινηματογραφική του αφήγηση να επιβάλλεται στον αναγνώστη μ' έναν τρόπο που τον καθιστούσε ταυτόχρονα και θεατή.

Αυθόρμητα σημείωσα τις πρώτες μου εντυπώσεις, σχεδόν όπως θα σημείωνα στο σκοτάδι μιας αίθουσας τις εντυπώσεις από μια ταινία, χωρίς να μπορώ να σταματήσω τη ροή. Διαπίστωσα πως δεν μπορούσα να διαχωρίσω τις εικόνες από τις λέξεις. Δεν ξεχώριζα αν ήταν τα πρόσωπα, τα σώματα ή οι στίχοι εκείνοι που με οδηγούσαν σε αναμνήσεις θολές σε εικόνες φλου που συνομιλούσαν με άλλες καθαρότερες.

Έβλεπα πρόσωπα και σώματα που πλησιάζουν άλλα πρόσωπα, σχεδόν τ'αγγίζουν για να τους ψιθυρίσουν ιστορίες σιωπής και πόνου, λέξεις – ρόγες που διαγράφουν σώματα ανάμεσα σε μια αγαπημένη άπιαστη μορφή και στο είδωλό της.

Αισθάνθηκα την προσπάθεια του φακού, του ματιού δηλαδή ή, της ψυχής του φωτογράφου-περιηγητή σωμάτων, να πλησιάσει τις γυναίκες που βρίσκονται δίπλα του με στοργή και αγάπη, για να τις μάθει, αλλά και για να τις προστατέψει από τον πόνο των δικών τους αφηγήσεων. Πλησίασμα επίμονο, που μετέτρεπε τη σάρκα σε πόρους, σε κόκκους άμμου, τη διέλυε, την τύφλωνε σχεδόν μέσα στην προσπάθεια να της εκφράσει τον έρωτά του.

Κι ύστερα έρχεται η σκόνη και τα βυθίζει όλα στη σιωπή, σαν μια παύση μέσα στην έρημο... Κι ο θεατής διαλύεται και αυτός στο παιχνίδι της ερήμου. Για λίγο όμως. Η ροή του ταξιδιού επαναφέρει τις εικόνες που τινάζονται, συσπώνται, αρχίζουν να μιλούν, ακούς τους βρυχηθμούς και τις ανάσες τους. Οι νευρώσεις των σωμάτων, σαν χορδές που τινάζονται, παράγουν ήχο καθαρό τώρα πια, φωνάζουν λέξεις και πνιγμένες ιστορίες.

Κι εκεί που αφηγούνται, που πάσχουν, που κλαίνε, σαν σωστός ομιλών κινηματογράφος στην κορύφωση των δυνατοτήτων του, αρχίζουν να πλάθονται και οι άλλες ηχητικές μπάντες, προστίθενται ατμόσφαιρες, ήχοι απλοί σκέτοι, λιτοί που θα επαναφέρουν την αφήγηση σε μια βαθιά σιωπή, διαγράφοντας αέναους κύκλους και σκαμπανεβάσματα ρυθμών.

Κάποια στιγμή σε μια επόμενη ανάγνωση ή θέαση, ένιωσα και μια συγγένεια με τις πηγές ενός βωβού κινηματογράφου, με σώματα και αποσπασματικές μορφές μιας εποχής του μεσοπολέμου, μιας εποχής που, ούτως ή άλλως, οι εικόνες μιλούσαν από μόνες τους.

Βλέμματα ανατριχιαστικά μέσα σε μια όμως απόκοσμη καθαρότητα, μορφές κοκκαλωμένες, όπως ο Μαν Ρέυ τις αποκαλούσε “πετρωμένες”.

Συμφωνίες πλασμάτων ποθητών με την αγωνία του έρωτα κι ελπίδων ανεκπλήρωτων, με παύσεις και σιωπές, που όλο και κάποιος ψίθυρος τις κάνει να δείχνουν περισσότερο τη μοναξιά τους **«δεν θα μιλήσουν ποτέ γι’ αυτό, είναι η στιγμή τέτοια μυστική δεν θα διαρρεύσει ποτέ η συνάντησή τους».**

Τέλος ο δημιουργός, συνθέτει τη μουσική, βασικό πέρασμα από τη σιωπή στο λόγο, από το βωβό στον ομιλούντα. Τα περάσματα γίνονται πιο αφαιρετικά, η αφήγηση επίσης, - όπως ο μουσικός ήχος είναι αφαιρετικός -, δυναμικές κινήσεις και γρήγοροι ρυθμοί διαλύουν την εικόνα μ’έναν τρόπο διαφορετικό από εκείνον της ερήμου.

Εκεί το μάτι-κάμερα τρελλαίνεται, δεν θέλει πια να βλέπει τίποτε σαφές, τα πλησιάσματα των χειλιών πάνω στα σώματα εκτινάσσονται, μετατρέπονται σε πινελιές γρήγορες και μαχαιριές που ζωγραφίζουν στιγμές ανείπωτες.

Κάθε γκρι κρύβει το χρώμα που αγαπά, τον τόνο που μόνο αυτό θέλει να ξέρει, σ’ένα ταξίδι μακρινό παντοτινό. Χαρτογραφία κρυμμένων χρωμάτων στο σκοτάδι, που όμως βρίσκονται εκεί, που τα μαντεύεις. Ένας ύμνος αγάπης ανάμεσα στο άσπρο και στο μαύρο, ανάμεσα στα σαφή και ασαφή γυναικεία πρόσωπα και σώματα, διαλυμένα από την κίνηση και το επίπονο πλησίασμα.

Ιστορίες που φέρνουν σαν δυνατός αέρας άλλες ιστορίες **«με ξάφνιασε η φωνή της κατάψυξης»**, άλλες συνεντεύξεις- προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να αλλάξουν φύλο ή, που αλλάζουν στιγμιαία φύλο για να νιώσουν και να καταλάβουν περισσότερο τον άλλο που βρίσκεται δίπλα τους.

Ανοιχτό πεδίο για ιδέες και συναισθήματα...

Σας μετέφερα κάποιες λίγες σκέψεις μου πάνω στο βιβλίο του Μιχάλη, έτσι όπως μου ήρθαν, σχεδόν ακατέργαστες, στη διάρκεια της ανάγνωσης.

Στην εποχή του ομιλούντος που όλοι σιωπούν, βρίσκω πως είναι ωραίο, αν μη τι άλλο, να συνομιλείς με παλιούς φίλους ή να σου δίνεται η δυνατότητα να σκέφτεσαι κι εσύ και να αισθάνεσαι συνομιλώντας με τη δική τους σκέψη και τα δικά τους συναισθήματα.

Μου άρεσε που τα δύο κείμενα, ο πρόλογος της αρχής της Μαρίας Μήτσορα και το επίμετρο του Λευτέρη Ξανθόπουλου πέρασαν σε μια σφαίρα τόσο όμοια διαφορετική.

Ο Μιχάλης μου είπε, πως και οι δύο είναι φίλοι του 30 χρόνια... μετά μέτρησα πόσο καιρό τον ξέρω και είναι ακριβώς 20... με τις ταινίες μας μικρού μήκους στο Αντιφεστιβάλ Θεσσαλονίκης... σύμπτωση στρογγυλών αριθμών, όπως κι ο τίτλος της τότε ταινίας του, «Στρογγυλώ».

Στέλλα Θεοδωράκη